

KANDIDAT

10008

PRØVE

POL2012 1 Teorier og modeller i politisk økonomi

Emnekode	POL2012
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	29.11.2021 09:00
Sluttid	29.11.2021 13:00
Sensurfrist	20.12.2021 23:59
PDF opprettet	30.11.2021 19:46
Opprettet av	Marius Swane Wishman

i POL2012 høst 2021**Institutt for sosiologi og statsvitenskap****POL 2012: Teorier og modeller i politisk økonomi**

Dato 29.11.2021

Eksamenstid: 09:00-13:00

Tillatte hjelpemidler: Ingen

Faglig kontakt under eksamen: Marius Swane Wishman **Tlf:** 47056893

ANNEN INFORMASJON:

Skaff deg overblikk over oppgavesettet før du begynner på besvarelsen din.

Les oppgavene nøye, gjør dine egne antagelser og presiser i besvarelsen hvilke forutsetninger du har lagt til grunn i tolkning/avgrensing av oppgaven. Faglig kontaktperson skal kun kontaktes dersom det er direkte feil eller mangler i oppgavesettet. Henvend deg til en eksamensvakt hvis du ønsker å kontakte faglærer. Noter gjerne spørsmålet ditt på forhånd.

Vekting av oppgavene: Eksamen består av to deler som vektes likt.

Varslinger: Hvis det oppstår behov for å gi beskjeder til kandidatene underveis i eksamen (f.eks. ved feil i oppgavesettet), vil dette bli gjort via varslinger i Inspira. Et varsel vil dukke opp som en dialogboks på skjermen. Du kan fi igjen varselet ved å klikke på bjella øverst til høyre.

Trekk fra/avbrutt eksamen: Blir du syk under eksamen, eller av andre grunner ønsker å levere blankt/avbryte eksamen, gå til "hamburgermenyen" i øvre høyre hjørne og velg 'Lever blankt'. Dette kan ikke angres selv om prøven fremdeles er åpen.

Tilgang til besvarelse: Etter eksamen finn du besvarelsen din i arkivet i Inspira. Merk at det kan ta én virkedag før eventuelle håndtegninger vil være tilgjengelige i arkivet.

1 Del 1

Del 1

Svar på **ALLE** de følgende spørsmålene (50%):

Spørsmål 1: Forklar Ricardo's teori om leie.

Spørsmål 2: Modeller og forklar en endring i etterspørsel.

Spørsmål 3: Anta at Italia kan produsere enten 120 tonn oliven eller 7000 liter rødvin, og at Hellas kan produsere enten 80 tonn oliven eller 2000 liter rødvin. Bruk Ricardo's teori om handel til å forklare potensiell handel mellom de to landene.

Spørsmål 4: Forklar Marx's teori om fallende profi

Spørsmål 5: Hva er de vanligste analyseenhetene i den neo-klassiske tradisjonen?

Spørsmål 6: Forklar hvorfor jordreform er et sentralt første steg innen økonomisk utvikling i følge Studwell (2013).

Spørsmål 7: I følge Bates (2008), hva er problemet med det han kaller 'kontrollregimer' ('control regimes')?

Skriv ditt svar her**Spørsmål 1:**

Ricardo sin teori om leie omhandler tre klasser i samfunnet. Ricardo deler disse inn i tre grupper: Grunneiere (de eier landet, og leier dette ut til kapitalistene. Disse får en del av profitten til det som blir produsert på deres land), kapitalister (Dette er de som leier landene av grunneieren, og disse produserer f.eks. landbruksprodukter. Disse må bruke den profitten de får av produktene de produserer til å betale leie, lønninger og profitt som de burde reinvestere i produksjonen), og arbeidere som er den siste klassen (Disse selger sitt arbeid til kapitalisten, og får igjen lønninger. Denne lønningen burde være så lav at de bare kan reproducere seg selv. Her vil jeg også dra inn Malthus, som mente at dette ville føre til populasjonsvekst som til slutt ville overgå produksjonsevnen til samfunnet. Dette mente han ville føre til mye forferdelse).

Når Ricardo skal forklare denne teorien tar han utgangspunkt i disse klassene. Teorien går ut på at kapitalisten leier land av grunneieren, og dette landet går fra å være veldig fruktbart og bra jord - lite fruktbart og dårlig jord. Den første arbeideren som kapitalisten ansetter vil begynne å produsere på det mest fruktbare av landet til grunneieren. Desto flere arbeidere som kommer, desto mindre fruktbart land vil de begynne å produsere på, og siden landet er mindre fruktbart vil man også ikke kunne produsere like mye som man kunne på det mest fruktbare landet. Profitten som kommer av det arbeideren produserer må gå til å betale lønninger. Her er det i kapitalisten sin fordel om lønningen er så lav som mulig, og desto flere arbeidere som kommer til desto lavere blir lønningen. Her vil man få mindre utbyttet av det ytterlige marginale landet man legges til produksjonen, og arbeideren som kommer på det siste landet vil produsere et mindre marginalt utbytte. Ricardo mente med sin modell at til slutt ville det komme mer og mer arbeidere til, og dette ville føre til at man måtte da av mer og mer mindre fruktbart land, og da måtte kapitalisten leie mer og mer land av grunneier. Siden dette landet ikke ga like mye til produksjonen som det mest fruktbare, ville dette spise profitten, og til slutt vil ikke kapitalisten ha profitt han kan investere i produksjonen.

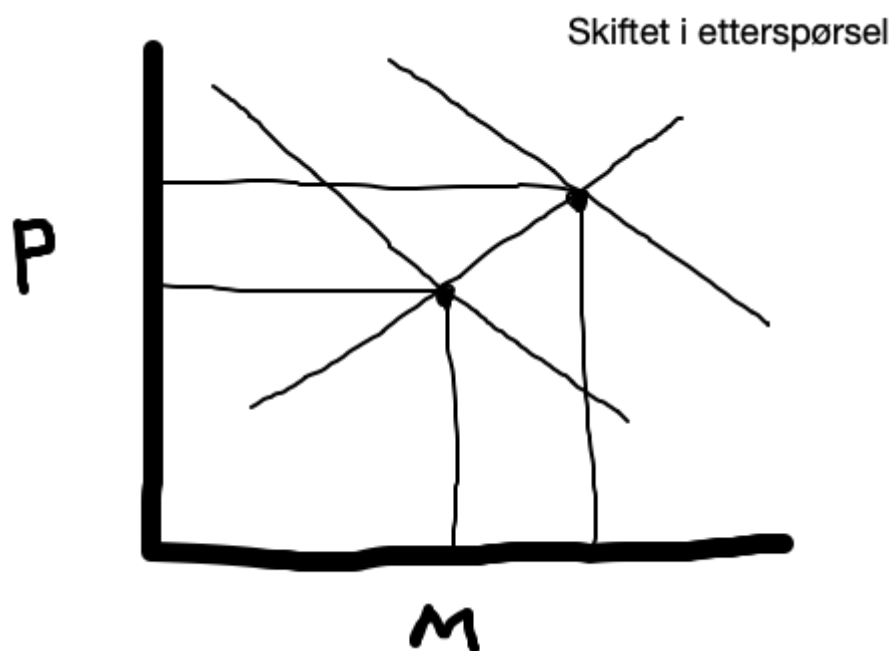
Ricardo mente at ulikheter i økonomien ikke kunne gjøres noe med, grunnet at skillet mellom de forskjellige klassene, gjorde slik at arbeidere sin lønninger måtte holdes så lave som mulig. Han mente også at det var problematisk at grunneier fikk en stor del av profitten til kapitalistene. Henry George var et annen teoretiker, og mente at land i seg selv burde være naturlig for alle mennesker, og at med en gang landet ble privat ble det problematisk, siden grunneieren skulle ha en stor del av kaka.

Spørsmål 2:

Her kan man se for seg en graf der den vannrette aksene er mengde og den horisontale aksene er pris. Før jeg forklarer skiftet i etterspørsel vil jeg forklare etterspørsel og tilbud. Her vil det være en etterspørselskurve som går skrått nedover på aksene, mens den på et tidspunkt vil krysse en tilbudskurve som går skrått oppover. På ett tidspunkt vil disse krysse, og det er her man finner likevektsprisen. Dette vil si at det er her tilbudet i markedet er likt med etterspørselen. Tar vi utgangspunkt i at dette er et perfekt konkurranse vil dette innebære at det er etterspørselen som styrer prisen. Dette vil si at det punktet som tilbudskurven og etterspørselskurven krysser hverandre, er det prisen i markedet vil ligge. Er det et firma som prøver å legge prisen høyere enn det markedsprisen ligger på vil de tape penger siden de da utifra neo-klassisk teori vil produsere en marginal enhet til, men må selge dette til den samme markedsprisen. Likevektsprisen er der de svarte prikken ligger. Den minste firkanten på modellen nedenfor vil i dette tilfelle være det som bestemmer prisen på produktet

Videre skal jeg forklare endring i etterspørsel. På den største firkanten nedenfor ser man at etterspørselskurven har endret seg og flyttet seg et hakk lengre opp på tilbudskurven. Dette

tilsvarer at etterspørselen etter en vare har blitt større. Her ser man at likevektsprisen har endret seg, og det har blitt dyrere. Dette er fordi det har blitt større etterspørsel etter varen, og derfor må det produseres mer av produktet. Dette vil være med på å gjøre produktet dyrere, og total kostnaden av produksjonen vil bli dyrere. Dette kommer fra neo-klassisk økonomi, og handler om at det i et perfekt konkurranse er konsumerene som "bestemmer" prisen på varene gjennom hvor stor etterspørsel det er i markedet. Her vil det derfor ikke være mulig at firmaer påvirker denne prisen. Hadde vi tatt for oss et monopolistisk marked/konkurranse ville grafen sett anderledes ut.

Spørsmål 3:

	Oliven	Rødvin
Italia	120	7000
Hellas	80	2000

I dette tilfelle ser man at Italia har absolutte fordeler på både rødvin og oliven. Grunnen til dette er at man kan se at det er disse som produserer mest av både vinen (7000 L) og oliven (120 Tonn). Dette vil si at det er Italia som kan produsere mest av begge varene. Denne teorien var det Adam Smith som kom med. I denne oppgaven derimot skal man ta for seg komparative fordeler. Dette er det David Ricardo som kom med. Han mente at hele samfunnet og da det internasjonale samfunnet kunne øke den sosiale standeren i samfunnet hvis alle land

spesialiserte sin arbeidsstyrke til å produsere det man kunne produsere til minst produksjonskostnad i form av arbeid, og da bytte dette med hverandre. I vårt tilfelle vil dette være Italia og Hellas. Det er viktig å nevne at denne teorien tar utgangspunkt i at man ikke kan flytte arbeidsstyrken over landegrenser.

I Hellas og Italia sitt tilfelle ville dette tilsvare at Italia må produsere 60 L med vin og det tilsvarer samme arbeidsmengde som 1 tonn oliven, og hvis man snur denne rundt vil Italia kunne produsere 1 L vin til samme "kostnader" som 0,70 tonn oliven. I Hellas sitt tilfelle vil det si at de kan produsere 1 tonn oliven og dette tilsvarer like mye arbeid som det å produsere 40 L med vin. Ser vi den fra motsatt siden vil det si at det krever like mye arbeid å produsere 1 L med vin som det tar å produsere 2,5 tonn med oliven. Følger vi Ricardo sin teori om handel, er det Italia som får komparative fordeler på Rødvins siden disse bare trenger å bruke like mye arbeid på å produsere 1 L med vin som 0,70 tonn med oliven. Dette i motsetning til Hellas sine 2,5 tonn med oliven. Hellas på den andre siden vil få komparative fordeler på oliven siden disse bare trenger å legge ned like mye arbeid som det å produsere 40 liter med vin, mot Italia sin 60 L med vin. Når disse skal handle med hverandre kommer jeg til å ta utgangspunkt i oliven. I Hellas sitt tilfelle vil de akseptere å handle med Hellas om de kan kjøpe oliven for under det de selv klarer å produsere så derfor under 60 L med vin. Får Hellas sin del vil de selge oliven for mer enn det de selv klarer å produsere, som i dette tilfelle vil være over 40 L med vin. Hvis disse to landene skal bytte oliven kan oliven selges for alt mellom 41 - 60 L med rødvins. Her kan man derfor se at Italia kommer godt ut av dette.

Spørsmål 4:

Marx sin teori om fallende profitt er en av tre teorier som Marx mener fører til økonomiske kriser. Det med at profitten faller er selve akilleshælen til systemet. De to andre teoriene er teorien om underkonsumering og teorien om disposjonalitet.

Teorien om fallende profitt kan skrives på denne måten: Alt totale av kostnaden i produksjonen = C (kapital) + V (Varierende kapital (Lønninger)) + S (Overskuddsverdi)

$$Rop = \frac{S/V}{C/V + 1}$$

Rop = Rate of Profit

Måten denne teorien kan forklares på er s/v = overskuddsraten (dette vil tilsvare profitten/overskuddet en kapitalist får på produktet eller tjenesten som de selger. Grunnen til at lønninger også står her oppe er at man kan ta lønninger opp og ned, og der vil derfor variere). Videre vil c/v være den organiske kapitalen: dette er selve kapitalen som er fast eller som da kapitalisten har investert selv i produksjonen. Det Marx mener med at renten til profitt vil falle er at siden kapitalistene er individer som bare tenker på egen interesser vil de prøve å søke størst mulig profitt. Dette gjør de gjennom at de investerer mer kapital i bedriften gjennom og ta flere maskiner inn i produksjonen, og da muligens ansette flere arbeidere. Problemene starter når overskuddet ikke blir større etter at man har investert mer kapital. Her har man da brukt mere penger inn i produksjonen, men får det ikke igjen i overskuddet. Marx mener at dette kan føre til mer utnyttelse av arbeideren siden dette vil føre til at de presser lønningene enda lengre ned, får å prøve å ta igjen tapt kapital. Kapitalisten må muligens også gjøre slik at det blir mindre arbeidere, og dette vil føre til arbeidsledighet. Det er dette Marx mener er grunnen til at økonomiske kriser finner sted, siden kapitalismen ikke får vekst.

Spørsmål 5:

De vanligste analyse enhetene i neo-klassisk økonomi er mikro. Dette vil si konsumenten, og hvordan denne blir satt foran forskjellige typer valg. I neo-klassisk økonomi ser de også på hvorfor en pære koster mer enn et eple, og prøver å finne ut av dette. Stilwell sin bok tar også for seg at neo-klassiske økonomer driver med positiv økonomi, grunnet at de ser på valg som hvorfor noe koster mer enn noe annet. Når det kommer til konsumentens etterspørsel argumenter Stilwell for at det finnes normative implikasjoner med denne teorien. Grunnen er at mange kritiserer konsumentens etterspørsel siden dette tar for seg at konsumenten er helt rasjonell, og har all informasjonen i markedet, og dermed kan ta de beste valgene. Mange mener derimot at firmaer former konsumentens etterspørsel, og man kan derfor ikke ta utgangspunkt i at konsumenten er rasjonell, siden informasjonen den får ikke er fullstendig riktig, og konsumenten kan dermed ikke ta valget som nytte maksimerer sin egen nytte. Grunnet at dette er basert på feilinformasjon.

Spørsmål 6:

I Studwell sin bok tar han for seg tre kriterier for at et land skal lykkes økonomisk. Denne boken kan sies å være evolusjonær økonomi grunnet at han ser på BNP til forskjellige land i Asia, og sammenligner deres økonomier, noe som stemmer med analyseenheter til evolusjonær økonomi.

Derimot det første kriteriet i denne boken handler om jordreform. Siden de fleste av landene i Asia før som de fleste land jordbruks nasjoner. Her var det meste parten av befolkningen til landene i jordbruket. Studwell mente derfor at det var viktig for et land at man investerte sterkt i jordbruket, og dette gjennom at man satse alt man hadde på jordbruket. Taiwan er et av landene som Studwell tar for seg, og de satset i starten på en plante som grodde godt i deres klima. Ved at man investerer masse i jordbruket sikrer man at store deler av befolkningen kom ut i arbeid. Når hele befolkningen kommer seg i arbeid vil dette øke produksjonen kraftig. Dette igjen ville føre med seg at etterspørselen etter varer blir høyere, og dermed vil arbeiderne som kjøper produktene være med på å øke denne etterspørselen. Dette vil være med å skape økonomisk vekst i samfunnet, og holde produksjonen oppe. Staten her hadde en viktig rolle, siden de måtte kontrollere. Filipinene prøver seg på samme taktikk, men feilet siden de lot private utenlandske investorer drive produksjonen.

De to andre kriteriene han la til rette i sin bok for at et land skulle ha økonomisk suksess er: Etter jordbruket satse på masseproduksjon i fabrikk. Disse fabrikkene måtte ha maskineri som ikke krevde mye teknologiske egenskaper, grunnen til dette er at alle jobbet i jordbruket. Det siste kriteriet Studwell la frem var at staten måtte investere i små jordbruk og små bedrifter som hadde store teknologiske fremskritt. Dette for å sikre profitt i fremtiden. Her har staten en viktig rolle, siden de skal utdanne mennesket om kan gå inn i disse bedriftene å ta over. Dette er den finansielle delen. Studwell konkluderer med at noe av det viktigste med for alle de fire tigrerne i boken er at de har hatt sterkt eksportdisiplin og sanksjoner.

Spørsmål 7:

I Bates sin bok studerer han hvorfor en noen stater i Afrika har stater som kollapse i politisk uorden. Et av de viktigste argumentene til Bates er at politisk uorden skjer i kontrollregimer som sitter i kort tid. Her er det ikke fokus på lang-tid. Dette vil si at de kontrollregimene er ute etter å maksimere sin egen velferd, siden de ikke vet hvor lenge de kommer til å sitte på makten. Dette fører ofte til politisk uorden grunnet at disse ikke nødvendigvis er opptatt av hvordan befolkningen sin velferd er, og dette vil føre til at innbyggerne ikke føler at staten er der for å beskytte, men er deres fiende. Innbyggerne kan dermed resultere i å ta til våpen, noe som vil føre til konflikt. Det er flere faktorer som ligger til problemet med kontroll regimer. I sin konklusjon i boken tar han for seg tre andre faktorer som kan være med å føre til at den stat kollapse; Etnisitet, demokratisering og natur ressurser. Han mener derimot at disse er

faktorer som ikke fører til statskollaps, men mer at de konsekvensene av at et kontrollregime har makten. Når det kommer til naturressursene er dette noe som det er masse av i afrikanske land, og dette kan være med å gi masse rikdom. Dette er noe kontrollregimene er ute etter å kontrollere, og produsere så masse som mulig av, grunnet at denne rikdommen er noe som er lett å utvinne, og derfor også lett og ta. Kontrollregimer kan gjøre dette med makt, og dette vil være med på å skape politisk uorden.

Besvart.

2 Del 2

Svar på 1 av følgende spørsmål (50%):

Spørsmål 1: Forklar enten den vellykkede økonomiske utviklingen eller mislykkede økonomiske utviklingen i et valgfritt land, fra et 'evolutionary economics'-perspektiv.

Spørsmål 2: Velg et relevant teoretisk perspektiv å diskutere problemet med økonomisk ulikhet, samt mulige botemidler.

Spørsmål 3: Diskuter den globale finanskrisen (2008-2009) i lys av en statsgjeldkrise, slik tilfellet var for Hellas og Island.

Skriv ditt svar her**Spørsmål 3: Diskuter den globale finanskrisen i lys av en statgjeldskrise****Innledning:**

I denne oppgaven vil jeg starte med å ta for meg den globale finanskrisen i 2008-2009, og forklare hvordan denne skjedde. Deretter vil jeg ta for meg globalisering, og da økonomisk globalisering. Før jeg deretter vil ta for meg et av kjennetegnene ved kapitalismen (tendensen til å alltid ha vekst). Videre i oppgaven vil jeg ta utgangspunkt i EU og da Hellas og Tyskland for å diskutere hvordan en statgjeldskrise vil påvirke flere land. Siden de fleste landene i europa er avhengig av import, og importerer mer enn de eksporterer vil jeg bruke Keynes til å diskutere hvorfor dette ikke er heldig. Oppgaven vil ende i en diskusjon og en oppsummering.

Hoveddel:**Den globale finanskrisen 2008-2009**

Den internasjonale valutaen i dagens verden er dollaren, og i 2007 kunne man se konteksten av en bolig boble i USA. Grunnen til at denne bolig boblen kom var at renten for å låne penger var lav. Det kostet derfor lite å ta opp et bolig lån slik at man kunne få seg en bolig. Her lånte bankene ut penger til mennesker som ikke hadde mye likviditet, og dermed i realiteten ikke hadde råd til å låne pengene, om renten hadde vært høyere. Når renten begynte å øke på disse boliglånene ble de solgt til forsikringselskaper/firmaer som hadde mye penger slik at disse kunne tjene penger på at de som satt med boliglån måtte betale mer for å holde lånet. Renten fortsatt å øke, noe som førte til at de menneskene som ikke hadde stor likviditet når de lånte pengene, ikke klarte å betjene lånet sitt. Når denne bolig boblen sprakk var det firmaer som satt igjen med store gjeldsposter, og derfor ikke klarte å betjene alle lånene. Når folk kom å skulle ha pengene tilbake, grunnet at tilliten hadde falt. Bakene hadde ikke penger de kunne gi tilbake, og finanskrisen var et faktum.

Økonomisk Globalisering

Økonomisk globalisering går ut på at verden sine økonomiske system henger sammen med hverandre, og derfor vil en finanskris i USA påvirke resten av verden. I denne oppgaven er det Hellas og Europa jeg vil se nærmere på, og grunnen til dette er at flere Europeiske land er medlem av pengeunionen, noe som gjør at deres pengepolitikk er felles med de andre landene i unionen. Når et land i Europa havner i økonomisk krise vil dette påvirke flere andre land i unionen. Tar vi utgangspunkt i Hellas, hadde de så mye gjeld at de ikke klarte å betjene sin egen gjeld. Dette førte til massiv arbeidsledighet, og inflasjon i landet. Siden verden henger sammen gjennom globalisering måtte EU eller lettere sagt Tyskland i dette tilfelle hjelpe Hellas med sin gjeld. problemet ved at Tyskland hjelper Hellas med sin økonomi er at dette er med å føre til at flere andre land kan havne i økonomisk krise. Som følge av at Tyskland hjalp Hellas, førte dette til en boligkrise i Spania. Når verdens er så sammensatt som den er i dag kan det være et problem når ett land får så stor gjeld at de ikke klarer å betjene denne selv.

Kapitalismen tendens til vekst.

Kapitalismen er et økonomisk system som alltid trenger å utvikle seg selv gjennom vekst. Ved at dette alltid vil prøve å vokse seg større og større vil det alltid være en mulighet i følge Marx til at det vil forekomme økonomiske kriser, grunnet at individer er ute etter å profitt maksimere. Ser man tilbake på finanskrisen kan man tydelig se at det er individer/firmaer som var ute etter å profitt maksimere, og dermed valgte de private bankene å selge boliglånene til folk, slik at andre kunne tjene masse penger på rentene på disse lånene. Når kapitalen i dette tilfelle begynner å hope seg opp, vil det skape en økonomi som stagnerer. Her vil økonomien slutte å vokse, og dermed begynne å falle. Bolig boblen i USA i 2008 vil jeg argumentere for at er et resultat av at kapitalismen alltid er ute etter å vekst, og hvordan man kan vokse seg større og større. Marx har derfor rett i sine analyser av kapitalismen i at denne vil føre til sirkulære kriser, som kommer til å gjenta seg. I Europa kan man fortsatt finne spor etter finanskrisen i

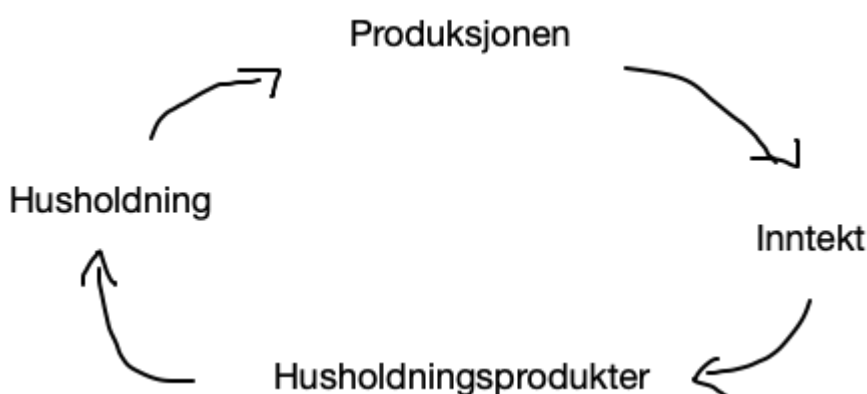
2008-2009, og den europeiske union brukte lang tid på å klare å stabilisere sin egen økonomi etter den globale finanskrisen.

Videre vil jeg diskutere Keynes sin teori om nasjonal inntekt opp mot kapitalismens vekst og da statsgjeldskrise. De fleste land i EU er avhengig av import, og importerer mer enn de eksporterer. Keynes ville sett på dette som et problem. Ligningen til Keynes her blir nasjonal inntekt = Konsumering + investering + offentlige utgifter + eksport - import. Keynes mente at et land skulle strebe og etterkomme at de fire første postene alltid hadde en liten vekst, mens importposten alltid burde gå litt nedover. Grunnen til dette er at de fire første postene er noe staten får inntekter av, og kan bruke for å stimulere den økonomiske aktiviteten til samfunnet. Går dette derimot motsatt vei, vil man staten gå i minus, og arbeidsledigheten vil gå opp. Her vil det derfor ikke være stor økonomisk aktivitet. Tar vi får Hellas igjen, kan man argumentere ved hjelp av dette synet at Hellas trengte å importere alt trengte, og hadde lite eksport. Når dette skjer vil ikke staten i seg selv ha noe inntekt. I Hellas sitt tilfelle var også staten i statsgjeldskrise de klarte derfor ikke det som Keynes mente er veien ut av en tilbakegangstid; det å bruke mer offentlige midler. Grunnen er at de ikke hadde midler. Ser man det fra denne siden vil derfor ikke den greske stat klare å sette i gang bygging av infrastruktur (sykehus, skoler osv.) som Keynes mente kunne være veien ut av problemet, siden de ikke hadde penger til dette.

Diskusjon

Som sagt over ble Hellas rammet hardt under den globale finanskrisen, og det endte opp med at disse havnet i statskrisegjeld. Myndighetene hadde ikke penger de kunne bruke på å stimulere økonomisk utvikling og vekst. Ser vi dette fra en teoretisk synsvinkel vil jeg argumentere for at dette er problematisk. Grunnen til at dette er et problem er at kapitalismen er et økonomisk system som alltid må vokse. Hvis Hellas ikke har muligheten til å skape vekst vil de aldri komme seg ut av krisen de er i. Kapitalismen er ikke et system som får mennesker ut i arbeid i følge Keynes, og derfor vil økonomien til Hellas stagnere. Deres land vil derfor henge etter i den økonomiske utvikling i verden. Hellas er som sagt over i den europeiske pengeunionen, og dette gjorde slik at de fikk hjelp av Tyskland i form av lån til å komme seg ut av krisen. Mange vil argumentere for at dette har gjort situasjonen verre. Hellas som allerede er i en krise der de ikke klarer å stimulere den økonomiske aktiviteten landet får nå hjelp til dette av Tyskland. Problemet med disse lånene er at de hadde høye krav, og dette førte til at Hellas ikke klarte å betjene disse lånene, og de vil alltid være fanget i gjeld. Problemet med dette fra en teoretisk synsvinkel er at de alltid må bruke profitten av inntekter fra produkter de selger til å betale tilbake Tyskland. Disse kunne heller vært reinvestert i landet, og økt den økonomiske veksten slik at kapitalismen kunne fått lov til å ha videre vekst. Noe som klassisk økonomi ville argumentert for at var viktig får å samfunnet i seg selv skulle få det bedre.

Videre i denne diskusjonen vil jeg ta for meg Keynes sin sirkulære flyten av inntekt, og hvordan denne kan settes i lys av statskrisegjeld.

Modellen ovenfor er en veldig forenklet versjon av den sirkulære flyten av inntekt i et land. Tar vi utgangspunkt i Hellas før krisen kan man si at husholdningene i Hellas ga arbeid til produksjonen. Produksjonen førte til inntekt, og denne inntekten måtte fordeles på leie av lokaler, lønninger og profitt som burde investeres igjen i produksjonen. Når arbeideren får lønn kan den betale skatt, og de har kjøpekraft som de kan bruke til å kjøpe varer til husholdningen. Dette er med på å skape etterspørsel og dette igjen øker produksjonen som fører til mindre arbeidsledighet. Når krisen traff Hellas kan vi bruke denne modellen til å vise hvordan den økonomiske veksten i landet har gått ned. Når den globale finanskrisen traff Hellas førte dette til stor arbeidsledighet. Siden det ikke var arbeidere til produksjonen, vil også produksjonen gå nedover. Dette vil føre til at arbeiderne ikke får inntekter, og dermed kan de ikke gå ut å investere i økonomien ved å kjøpe husholdningsvarer. Dette fører til masse arbeidsledighet, og de som er arbeidsledige betaler som oftest ikke skatt, siden de ikke ha noen penger å betale med. Her vil derfor ikke Hellas som stat få inntekter i form av skatt og avgifter. Når flere firmaer begynner å gå konkurs er dette med på å gjøre slik at økonomien får et tilbakefall. I Hellas sitt tilfelle kan man argumentere for at den globale finanskrisen har vært med å gjort det slik at arbeidsledigheten har vært stor i lang tid etter den globale finanskrisen.

Hva har dette å si for resten av verden?

Verden var på den tiden den globale finanskrisen inntraff et globalisert samfunn. Dette er forklart over i oppgaven, og denne globaliseringen blir derfor problematisk når noen land havner i krise. Flere ganger i kapitalismen har man sett at privat personer havner i krise, og ikke klarer å betjene sine lån, men under den globale finanskrisen var det hele stater som gikk konkurs, som Hellas. Spesielt EU er økonomiene koblet sammen. Det vil derfor være negativt for de andre landene i EU om et land holder på å gå konkurs, og ikke klarer å produsere økonomisk vekst. Det vil derfor være i Tyskland sin interesse å gjøre slik at den økonomiske veksten i Hellas øker. Det som har skjedd i ettertid er at Hellas har trent store lån opptil flere ganger. Dette er det flere tyskere som er i mot grunnet at de pengene som Tyskland gir til Hellas kunne vært investert i Tyskland, og dermed vært med på å skape infrastruktur, og mer økonomisk vekst i Tyskland. På den andre siden vil grekerne si at de lånene de har fått fra Tyskland har alt for høye krav, og de vil ikke klare å betjene lånene sine. Dermed vil Tyskland stå i veien for at Hellas selv skal klare å skape økonomisk vekst.

Når hele verden havner i en global krise grunnet at et land har en stor bolig boble. Beviser dette at verden henger mer og mer sammen. De valgene som blir tatt i USA om å selge boliglån til private aktører som kunne tjene penger på rentene på lånene til folk. Viser at kapitalismen alltid er ute etter vekst. Jeg vil argumentere for at denne veksten må reguleres, og at for mye økonomisk vekst som vi så rett før den globale krisen ikke er bra for det globale markedet i verden. Her kan det være greit å sette sikkerheter som inflasjonsmål som det finnes både i Norge og Sverige, slik at man kan holde kontroll på hvor mye penger det er i samfunnet. Det kan derfor være lurt å bruke en evolusjonær tilnærming. Grunnet at de ser på historien til f.eks. det kapitalistiske systemet, og man kan dermed finne ut om det er likhetstrekk før en finanskrisen inntreffer.

Avslutning:

Ser vi den globale finanskrisen i form av statskrisegjeld er det helt klart at det ikke er heldig at et land har store gjeldsposter, og ikke klarer å betjene disse. Dette vil være med å påvirke resten av den globaliserte verden, og derfor kan en finanskrisen i USA være med å gjøre slik at land i Sør-Europa holder på å gå konkurs. Ser vi dette fra en kapitalistisk synsvinkel vil dette gjøre slik at kapitalismen ikke får lov til å ha vekst, noe som Marx mener er selv problemet med dette økonomiske systemet, og at dette er grunnen til at kapitalismen vil gjenta finansielle kriser. Keynes ville også sett på dette som problematisk grunnet at staten ikke hadde hatt muligheten til å øke de offentlige utgiftene, og dermed kunne staten være den sosiale sikkerheten som den burde være. Man kan derimot legge til grunn Keynes sin setning "I det lange løpe er vi alle døde", og at Hellas måtte ta lånet fra Tyskland slik at de kunne fikse den finansielle krisen de selv hadde i landet, som følge av den globale finanskrisen. I ettertid kan

man derimot se at disse lånene kommer til å påvirke Hellas i mange år frem i tid. Avslutningsvis vil jeg konkludere med at en global finanskrise er uheldig for alle land som er involvert, men når stater nesten går konkurs er dette et bevis på hvor global/globalisert verden har blitt, og at land burde holde sin egen gjeldpost nede slik at denne ikke er alt for stor.

Besvart.